

П.Т.Садықова

*Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана (E-mail: Perizat_st@mail.ru)***Инновацияның теориялық және әдіснамалық негіздері**

Мақалада «инновация» ұғымына қатысты әр түрлі авторлардың көзқарасы қарастырылған. Автор оның өзінің эволюциялық дамуында алуан түрлі мазмұны мен нысандары болғандығына назар аударған. Сонымен бірге инновацияның түрлері мен оның белгілері бойынша жіктелуі, функциялары, инновациялық қызметке қандай қызмет түрлерін жатқызуға болатындығы көрсетілген. Инновациялық үдеріс кезеңдеріне назар аударылған. Автордың «инновация» ұғымына қатысты өзіндік пікірі келтірілген.

Кілт сөздер: инновация, инновациялық қызмет, іргелі зерттеулер, ғылыми зерттеу жұмыстары, тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды жүргізу, техника мен технологияны игеру, инновациялық үдеріс, базистік инновациялар, жақсартылған инновациялар, кешенді инновациялар, радикалды инновациялар.

«Инновация» ұғымының қарапайым және күрделі мағынасы бар. Өзінің эволюциялық дамуында оның әр түрлі мазмұны мен нысандары бар. И.В.Афониннің пікірінше, «жүзжылдық метаморфозаның жаршысы» ретінде беймәлім ғалым Джон А.Гобсонды санауға болады. Нақ Гобсон құнның «жер-еңбек-капитал» факторына төртінші «талант және білім» ұғымын қосты және «озық өнеркәсіп саласы» ұғымын енгізді [1].

Осы заманғы инновация тұжырымдамасының негізін қалаушы австриялық, кейіннен американдық ғалым Й.Шумпетер өзінің «Экономикалық даму теориясы» еңбегінде алғаш рет «жаңашыл» және «жаңалық» ұғымдарын енгізді. Бұл тұжырымдамада ол инновацияға негізделген кәсіпкердің жаңа табиғатын — жаңаша ұйымдастыру, өндіргіш күштерді ойната білу қабілетін бөліп көрсетті [2]. Бұл қабілет кәсіпкерлік табысты алумен қатар, өндірістің қолданыстағы айналымын жеделдетуге және жалпы экономикалық өсуді жылжытуға мүмкіндік береді. Өзінің «іскерлік белсенділік айналымы» теориясында ғалым болжам ұсынды. Оған сәйкес экономикалық дамудың қозғалтқышы — құрылымдық өзгертісшілердің айналымдық өзгерісі — кәсіпкердің инновациялық қызметі — тәуекелді бизнес арқылы нарыққа инновацияларды жылжытудың айрықша және сирек байқалатын қабілетін ұсынды. Тиісінше кәсіпкер экономикалық өсуді тұрақты қайнар көзі ретінде қызмет етеді [3].

Кейіннен әр түрлі зерттеушілер бұл экономикалық категорияға өздігінше ұғым бере бастады. Мысалы, Ф.Валента және Л.Волдачек «инновация бұл — өзгеріс» десе, Э.Уткин инновацияны нақты «объект» деп санайды. Ф.Никсон — «іс-шаралардың жиынтығы», С.Валдайцев «жаңа өнімді игеру» деген ұғым берді [4].

Бұл туралы қазақстандық мамандардың өз пікірі бар. Мәселен, 1996 жылы С.Б.Әбдіғаппаров «инновация — бұл ғылыми негізделген идеялардың шаруашылық субъектілердің зерттеуін, әзірлеу мен енгізуін қамтитын мемлекеттік және нарықтық реттеу арқылы қоғамның өмір деңгейін көтеруге бағытталған мақсаттарға жету үдерісі» деп атап өтті [5]. Ал 2006 жылы Н.А.Барлыбаева өзінің «Қазақстанның ұлттық инновациялық жүйесі: перспективасы және даму механизмі» монографиясында нарықтық табыстардың инновациялық қызметке қатысушылардың ерекше креативті қабілеттерінен туындайтындығы туралы қорытындыға келді. Бұл жағдайда: «инновацияның өзі мәні бойынша «технологиялық түрткі» не нарықтық сұраныс жүктемесі» дейтін ұғым болып табылмай-ақ, олардың бірлескен ықпалынан туындаған құбылысты білдіреді [6].

«Инновация» термині (ағылшын тілінде *innovation*) қазақ тіліне аударғанда *жаңа енгізілім* деген мағынаны береді. Ал «Қазіргі заманғы экономикалық сөздікте» инновация — техника, технология, еңбекті ұйымдастыру мен басқару аясында ғылым мен алдыңғы қатарлы тәжірибеге негізделген жаңалықтар, сондай-ақ осы жаңалықтардың әр түрлі тәжірибелік қызмет аясында және салаларында пайдаланылуы деп түсіндіріледі [7].

Инновация мен инновациялық инфрақұрылым төңірегінде елеулі ғылыми зерттеу жүргізген отандық ғалым С.В.Могильныйдың бұл тұрғыда өзіндік пікірі бар. Ол, біріншіден, инновацияны — қандай да бір салада пайдалануына байланыссыз ғылымның, техника мен шығармашылық

жетістіктерінің тәжірибеде қолданылуы арқылы көрініс тапқан интеллектуалдық қызметтің соңғы нәтижесі деп түсінеді.

Екіншіден, инновация ерекше тауар түрі болып табылады. Ол нарықта әр түрлі қызмет аясына енгізілу арқылы өткізіледі.

Үшіншіден, инновация — бұл әлеуметтік құбылыс, яғни қандай да бір қоғамның жаңалықтарға, қалыптасқан дәстүрлерді өзгертуге, бір кезеңнен екіншісіне өту құлқын анықтайды. Басқаша айтқанда, инновация мәдениеттің бөлшегі ретінде танылады, сондықтан да жаңалықтарға деген құлшынысты тек экономикалық тұрғыда ынталандырып қана қоймай, оны тәрбиелеп отыру керек. Мұның мысалы ретінде Азияның бірқатар елдерін келтіруге болады (Жапония, Оңтүстік Корея, Сингапур және т.б.), оларда жаңалықтар ұлттық мәдениеттің құраушы бөлігі ретінде қалыптасып, білім басты ресурсқа айналған. Аталған мемлекеттердің басымдығы білімге, білікті еңбекке және алдыңғы қатарлы технологияларға беріледі [8].

Қазақстан Республикасының «Индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы» 2012 жылғы 9 қаңтардың № 534-IV Заңында инновацияның мағынасы кеңірек сипатталады. Заңға сәйкес «инновация — экономикалық тиімділікті арттыру мақсатында, экологиялық қауіпсіздікті ескере отырып, жаңа немесе жетілдірілген өндірістер, технологиялар, тауарлар, жұмыстар мен қызметтер, техникалық, өндірістік, әкімшілік, коммерциялық сипаттағы ұйымдастырушылық шешімдер, сондай-ақ өзге де қоғамдық пайдасы бар нәтиже түрінде іс жүзіне асырылған жеке және (немесе) заңды тұлғалар қызметінің нәтижесі» деп түсіндіріледі [9].

Инновацияның негізгі сипаты оның түрлері мен жіктелу белгілері бойынша ашылады:

- базистік инновациялар;
- жақсартылған инновациялар;
- кешенді инновациялар;
- радикалды инновациялар.

Қазіргі нарықта базистік инновациялардың пайда болуы күрделірек болып саналады, сондықтан да инновацияны жасаушылар жақсартылған инновациялар мен кешенді инновацияларға көбірек мән береді. Ал радикалды инновациялар терең ғылыми зерттеулерді қажет етеді және ол үрдіс ұзақ уақыт бойы жүреді, сонымен қатар бірнеше ғылыми орталықтар мен зертханаларды, тәжірибелік, өндірістік орталықтардың, қаржы топтарының қатысуымен ғана белгілі бір нәтижеге жетуі мүмкін (сур. қара).

Инновациялардың пайдалану аясына байланысты жіктелуі келесідей:

– ғылыми инновациялар — жаңа ғылыми бағытты қалыптастыруға немесе қайдай да бір салада ғылымның жетістіктерін пайдалануға ықпал етеді;

– ұйымдастырушылық-басқарушылық инновациялар — ұйымда бұрыннан қалыптасқан басқару әдістерін, еңбекті немесе өндірісті ұйымдастыру формаларын, шешімді қабылдау жүйесін жаңартуды көздейді;

– әлеуметтік инновациялар — әр түрлі әлеуметтік топтарда қарым-қатынасты өзгертумен, еңбек жағдайы мен еңбекке ынталандырудың жаңа әдістері мен тәсілдерін қолданумен және осы бағыттағы басқа да іс-әрекеттерді жақсартумен байланысты;

– технологиялық (өндірістік) — ғылыми-техникалық жетістіктерді өндіріс пен тұтынуға пайдаланып, қолданыстағы техника мен технологияны, технологиялық әдістер мен тәсілдерді өзгертуге және жаңартуға бағытталады. Технологиялық инновациялар, өз кезегінде, инновациялық өнім (жаңа, жаңартылған немесе жақсартылған өнімдерді дайындауға қатысты) мен инновациялық үдеріске (өндірісте шығарылатын өнімдер мен қызметтерді дайындауда жаңа технологияларды қолдану) бөлінеді;

– экологиялық — қоршаған ортаның ластануын азайтатын, зиянды қалдықтарды тазалайтын, шикізатты қалдықсыз өңдейтін, қоқыстарды өңдейтін инновациялық үрдістерді қамтиды;

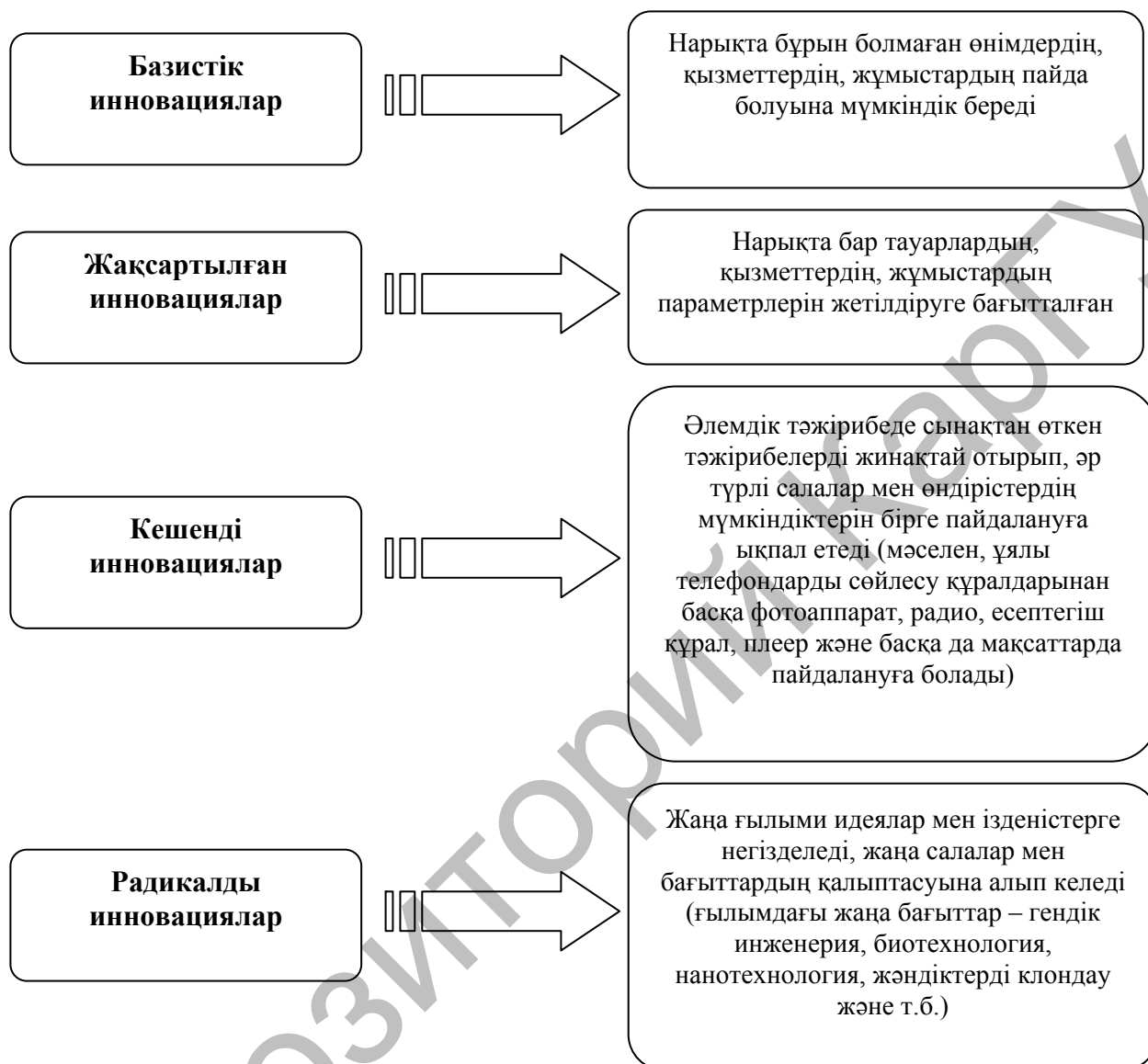
– саяси — мемлекеттің әлеуметтік, халықаралық, сыртқы ішкі бағыттағы іс-әрекеттерін жетілдірумен және оның халық үшін тиімділігін көтерумен байланысты;

– мемлекеттік-құқықтық — жаңа мемлекеттік институттар, демократиялық құқық, заңдық актілер, мемлекеттік басқару тәсілдері, әділетті сот жүйесі түрінде көрініс табады;

– рухани саладағы инновациялар — білімде, мәдениетте, ғылымда жаңа жүйелер мен ізденістердің, туындылар мен жетістіктердің пайда болуы.

Таралу аясына байланысты инновацияларды төмендегідей түрде жіктейді:

– жаһандық — бірнеше мемлекеттерде немесе әлем деңгейінде өзгерістердің пайда болуына алып келетін инновациялар;

Сурет. Жаңалық деңгейіне байланысты инновациялардың категорияларға бөлінуі

– ұлттық — бір мемлекет деңгейінде қолданысқа енгізілген, тиімділігі негізделген жаңа жүйелер, үрдіс, құбылыс және т.б. инновациялар;

– аймақтық — белгілі бір аймақтың ерекшелігіне байланысты маңыздылығы бар инновациялар;

– нақты — қандай да бір кәсіпорын, мекеме, ұйым деңгейінде қолданылатын инновациялар [10].

Дегенмен, инновацияларды белгілі бір деңгеймен байланыстырып, оның ауқымын шектеп қоюға болмайды. Өйткені инновацияның тиімділігі кез келген субъект немесе қоғам үшін дәлелденгенде, оны пайдаланушылар тобы бірден кеңейеді. Әлемдік ортаның қазіргі байланысы, ақпараттық кеңістіктің кеңеюі, мүдделі топтардың тарату аумағын ұлғайтуға деген ұмтылысы инновациялардың жандануына себеп болады.

Инновациялардың пайда болуы олардың белгілі бір функцияларды орындауын міндеттейді. Сондықтан да экономикалық категория ретінде инновациялардың атқаратын негізгі функцияларын сипаттау қажеттілігі туындайды. Оларға төмендегілерді жатқызуға болады:

- адамзат ақыл-ойынан туындаған ғылыми нәтижелерді қолданысқа енгізу;
- қызметтің, еңбектің ғылыми сыйымдылығын арттыру;
- тұтынуға өзгерістерге өндірістің құрылымын сәйкестендіру;
- қоғамның жалпы қажеттіліктері мен қоғамдағы әрбір адамның жеке қажеттіліктерін қанағаттандыру сапасын арттыру;
- өндірістің тиімділігін арттыру мақсатында жаңа өндіргіш күштерді тарту;
- бәсекелі нарыққа төтеп беретін жаңа және тиімді өнімдерді, қызметтерді, жұмыстарды жасау.

Кез келген жаңалықты қолданысқа енгізуден бұрын оның тиімділігін анықтайды. Экономикалық әдебиеттерде инновацияның келесідей тиімділіктерін бөліп көрсетеді:

– экономикалық тиімділік — инновацияларды пайдалану және тарату нәтижесін ұлттық табыс пен қоғамдық өнімнің өсуін сипаттайды;

– қаржылық тиімділік — шаруашылық қызметтің экономикалық нәтижелерін сандық мөлшерде бейнелейді. Бұл тиімділік өткен кезеңнің көрсеткіштерін есепті кезеңнің мәліметтерін салыстыру нәтижесінде болған оң өзгерістермен анықталады;

– ғылыми-техникалық тиімділік — инновацияның жаңалық деңгейімен, оны қолдану ыңғайлылығымен, ұтымдылығымен, жинақтылығымен, эстетикалық әсемдігімен бейнеленеді. Дәл осы тиімділік ғылыми, ғылыми-техникалық және интеллектуалдық әлеуеттің дамуына негіз болады;

– ресурстық тиімділік — өндірістік үрдіс барысында пайдаланылатын ресурстарды ұтымды пайдалану деңгейімен анықталады. Оның көрсеткіштері болып жұмыс орындарының қысқаруы, жаңа материалдар мен бөлшектерді қолдану және кешенді пайдалану саналады;

– әлеуметтік тиімділік — инновациялардың қоғамдық қатынастарға әсерімен сипатталады. Негізінен жаңа идеялар мен білімдердің қалыптасуына ықпал ететін адам капиталының жемісті жұмыс істеуіне, ары қарай жетілуіне ыңғайлы жағдайлар жасаумен көрініс табады;

– экологиялық тиімділік — инновацияның қоршаған ортаның ластануын төмендетуге, пайдалануын жақсартуға, зиянды қалдықтардың көлемін қысқартуға және басқа да табиғи шараларға тигізген оң әсерімен анықталады [11].

Мамандардың пікірінше, инновациялық қызметті ғылыми ізденістер мен дайындамалардың, ғылыми-техникалық жетістіктердің немесе басқа да ақыл-ой жемісінің жаңа немесе жетілдірілген өнім түрінде, жаңа немесе жетілдірілген технологиялық үрдіс түрінде, жаңа немесе жетілдірілген қандай да бір іс-әрекет туынды түріндегі көрінісі деуге болады. Бұдан шығатын қорытынды, инновацияны тек өндіріске немесе қызметке, тауарға немесе өнімге ғана қатыстыруға болмайды, оның мағынасы кеңірек, ол адамзат өміріндегі барлық қоғамдық, рухани, мәдени, шаруашылық салаларда оң нәтиже берген көрініс, құбылыс [12].

Инновациялық қызметке әдетте мына түрлерін жатқызады:

- қоғамды басқару саласына жаңа идеялар мен ғылыми білімдерді енгізу;
- экономикалық айналымда жүзеге асырылатын жаңа немесе жетілдірілген өнімді (қызметті, жұмысты), жаңа немесе жетілдірілген технологиялық үрдісті дайындауға бағытталған ғылыми-ізденушілік, жобалық, тәжірибелік-конструкторлық және технологиялық жұмыстарға қызмет ету және орындау;
- инновациялық өнімдерді (қызметтерді, жұмыстарды), өткізу нарықтарын ұйымдастыру;
- технологиялық жарақтану мен өндірісті дайындауды жүзеге асыру;
- жаңа технологиялық процестерді, тауарларды сертификаттау мен стандарттау мақсатында сынақтар өткізу;
- жаңа немесе жетілдірілген өнімді (қызметті, жұмысты) өндіру және инновациялық жоба нормативті ақталу мерзімі жеткенге дейінгі оның бастапқы кезеңінде жаңа немесе жетілдірілген технологияны қолдану;
- инновациялық инфрақұрылымды құру және дамыту;
- инновациялық қызмет нәтижелерін дәріптеу және инновацияларды тарату;
- игеру және іске асыру мақсатында интеллектуалдық меншік объектілеріне құқықтарды беру, иемдену және қорғау;
- инновацияларды дайындауға бағытталған басқа қызмет түрлері [13].

Инновациялық қызметтің нәтижелі жүруі инновациялық үрдістің туындап, оның қайталануына негіз болады. Ал инновациялық үрдіс нақты бір идеяның соңғы нәтижеге жетуіне дейінгі іс-әрекеттен тұрады. Ол нәтиже инновациялық өнім, қызмет, жұмыс түрінде көрініс табады.

Осыны ескере отырып, инновациялық үрдіс мынандай кезеңдерді қамтиды деп топтауға болады:

- идеяның пайда болуы;
- идеяны өндіріске енгізу үшін оның тиімділігін негіздеу;
- инновациялық жоба жасау;
- технологиялық игеру;
- алынған өнімді жарнамалап, нарыққа ұсыну;
- оның нарықтағы өмірлік кезеңінің ұзақтылығын қамтамасыз ететін шаралар жүргізу;
- құлдырау кезеңіндегі инновациялық өнімді жанарту жұмыстарды.

Аталған кезеңдердің өзі бірнеше шараларды қамтиды, олар үрдістің тізбектілігін сақтау мақсатында ұйымдастырылады. Мысалы, идеяның пайда болуы оның өміршең екендігін дәлелдеумен, нақты нәтижеге қол жетімділігіне көз жеткізумен байланысты шаралар тобынан тұрады.

Мамандардың пікірінше, Г.М.Добровтың ұсынысы әлі күнге дейін маңызды болып келеді. Бұл — «іргелі зерттеулер (ІЗ), ғылыми зерттеу жұмыстары (ҒЗЖ) және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарды жүргізу (ТКЖ), сонымен қатар жаңа техника мен технологияны игеру (ТИ) кезеңдері аралығындағы құндық шығындардың рационалды арақатынасы» атты ұсынысы. Кезең-кезең сайын құндық мөлшері келесі тәуелділік бойынша өзгереді:

ІЗ	ҒЗЖ	ТКЖ	ТИ
2^0	2^2	2^4	2^8

Жаңа техника мен технологияларды игеру кезеңінен кейін өнеркәсіптік өндіріс (ӨӨ) үдерісі басталады. Өндірісте білім материалға айналады, ал зерттеу өзінің логикалық соңына келеді. ӨӨ кезеңі 2-ге бөлінеді: жаңа өнімнің жеке өндірісі және оны тұтынушылар үшін іске асыру кезеңдері [14].

Экономикалық бәсеке, қайшылықтар, қоғамдық сананың өсуі, табиғи ресурстардың шектелуі инновациялардың туындауына бірден бір себеп болып табылады. Осы тұрғыдан алғанда инновациялардың пайда болу ортасына жататындар: экономикалық дамудың жаңа ұстанымын ғылым, инновациялық қызмет, қазіргі ақпараттық технологиялар негізге енген инновация ретінде қарастыру керек. Осы себептен білім, ғылыми зерттеулер стратегиялық қор ретінде, өз кезегінде ғылыми-техникалық дамуды және инновацияны игеруді жеделдетеді. Инновациялық үдеріс өздігінше басқа сипатқа ие болады, өндірістік үдерістің барлық тарапын қамтиды, ұйымдастыру және басқару құрылымдарына енеді.

Инновациялардың туындауына экономикалық бәсеке, қайшылықтар, қоғамдық сананың өсуі, табиғи ресурстардың шектелуі бірден бір себеп екендігі мәлім. Осы тұрғыдан алғанда инновациялардың пайда болу ортасына жататындар:

1) экономикалық орта. Өнім өндірушілердің, қызмет көрсетушілердің, жұмыс орындаушылардың табатын пайдаларын өсіруге мүдделілігі. Бәсекелі нарықтың талабы да өндірушілерге неғұрлым тиімді түрде қызмет етуін жүктейді;

2) қоғамдағы қарама-қайшылықтар. Мәселен, белгілі бір топтың, ұйымның қалыптасқан дәстүр мен құндылықтарға, ережелер мен тәртіптерге қанағаттанбай немесе мойындамай, оны өзгертуге талпынысы. Бұл топ өзінше жаңа құндылықтар мен тәртіптерді қалыптастырып, оған қалған көпшілікті тартуға ынталанады;

3) табиғи ресурстардың азаюы. Бұл тауарлық, өнеркәсіптік инновациялардың қалыптасуына ықпал ететін негізгі себеп. Бұл жерде дәстүрлі өндірушілердің, яғни табиғи ресурстарға иелік етуші топтардың, басқа мүдделі топтарға осы бағытта жұмыс істеулерін шектеуі, олардың жаңа әдістер мен тәсілдерді пайдалана отырып, дәстүрлі немесе табиғи өнімдерді алмастырғыш тауарларды дайындауларына түрткі болады. Қазіргі уақытта «гендік модификацияланған өнімдер» деген атаумен белгілі бұл тауарлар әлемнің көптеген елдерінде жаппай тұтынуға енді. Бұған жаңа энергия көздерінің пайда болуын, өндірістік қорлардың жаңа түрлерінің шығуын да жатқызуға болады;

4) әлеуметтік орта немесе қоғамдық сана. Көп жағдайда бұл орта инновацияларды жасаушыларға өздерінің талаптарын жүктейді, яғни олардың қалыптасқан көзқарастары, жаңалықтарды қабылдау деңгейі, білімі мен мәдениеті осы деңгейге сай өнімдер мен қызметтердің пайда болуын қажетсінеді. Сонымен қатар еңбек ету мәнері, біліктілік деңгейлері де инновацияларды бірден қабылдауды немесе біртіндеп енгізілуді анықтап отырады;

5) алпауыттардың ойыны. Бұл жерде алпауыттар қатарына нарықтағы ірі өнім, қызмет шығарушы компаниялар мен монополистерді жатқызуға болады. Олар нарыққа өздерінің талаптары мен ережелерін енгізеді, яғни олар дайындалған өнім мен қызметтерін кең көлемді жарнама, шаралар, ойындар өткізу арқылы, қажет болса мемлекеттің ресурстарын қолдану арқылы (бұқаралық ақпарат құралдары, әкімшілік міндеттеу, үгіттеу) нарыққа өткізеді. Тұтынушылар өздерінің қажеттіліктеріне сай сұраныс жасаудан гөрі, ұсынылған тауарларға ыңғайланып, бейімделеді [14].

Біздің пікірімізше, отандық ғалым С.В.Могильныйдың пікірі неғұрлым кеңірек және толығырақ берілген түсінік болып табылады. Осы ұғымға сүйене отырып, жасалған зерттеулер қазіргі уақытта өндіріске инновация мен ғылыми жаңалықты игеру жылдамдығы мен экономикалық және технологиялық бәсекелестік қарқынды дамып келе жатқандығын көрсетеді. Кәсіпорындар мен фирмалар жаңа технологияны, жаңа білімді ізденуде, іргелі зерттеулер жүргізуге қатысуға ұмтылады, өндірістік жағдайға тез бейімделу мақсатында тікелей өндіріске инновацияны игеруді ұйымдастыруда. Дегенмен инновацияны игеру бойынша Қазақстан кәсіпорындары дамыған елдермен салыстырғанда кешеуіл калуда.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Трифилова А.А. Оценка эффективности инновационного развития предприятия. — М.: Финансы и статистика, 2005. — 304 с.
- 2 Дандон Э. Инновации: как определять тенденции и извлекать выгоду: Пер. с англ. С.Б.Ильина. — М.: Вершина, 2006. — The seeds of innovation. Cultivating the Synergy that Fosters New Ideas. (англ.). — 304 с.
- 3 Друкер Питер Ф. Бизнес и инновации: Пер. с англ. К.С.Головинского. — М.; СПб.; Киев: Вильямс, 2007. — Innovation and entrepreneurship. — ISBN 978-5-8459-1195-7 (рус.); 0-88730-618-7 (англ.). — 432 с.: ил.
- 4 Вертакова Ю.В., Симоненко Е.С. Управление инновациями: теория и практика: Учеб. пособие. — М.: Эксмо, 2008. — 430 с.
- 5 Бердалиев К.Б. Инновациялық менеджмент: Оқу құралы / К.Б.Бердалиев, Т.С.Сатқалиева, А.Сейітқазиева. — Алматы: Экономика, 2010. — 326-б.
- 6 Оразалы С. Инновациялық экономика. — Алматы: ҚР БҒМ ҒК Экономика институты, 2011. — 324 б.
- 7 Оразалы С. Экономика. — I-т. — Алматы: ҚР БҒМ ҒК Экономика институты, 2010. — 324 б.
- 8 Оразалы С. Экономика. — II-т. — Алматы: ҚР БҒМ ҒК Экономика институты, 2009. — 304-б.
- 9 «Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау» туралы 2012 жылғы 9 қаңт. № 534-IV Заңы: <http://www.zakon.kz>
- 10 Information Economy Report 2007–2008. United Nations. — New York and Geneva, 2007.
- 11 Oslo Manual. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data. OECD/EC. — Paris, 2005.
- 12 Голыченко О.Г. Национальная инновационная система России: состояние и пути развития. — М.: Наука, 2006.
- 13 Гапоненко А.Л. Экономика, основанная на знаниях, и перспективы экономического роста в России: Тез. выступ. на конф. РАГС, посвящ. ее 10-летию. (Материал с сайта кафедры общего и специального менеджмента РАГС: [ЭР]. Режим доступа: <http://www.koism.rags.ru>
- 14 Schumpeter J. The Theory of Economic Development. — Cambridge-Harvard, 1934.

П.Т.Садыкова

Теоретические и методологические основы инновации

В статье рассмотрены различные взгляды авторов на сущность понятия «инновация». Автором отмечено, что существуют различные виды содержания и предметы эволюционного развития данного феномена. Вместе с тем в статье представлены виды инновации и ее типология по признакам, функции, а также определены типы услуг, которые могут быть отнесены к инновационной деятельности. Показаны этапы инновационного процесса. Представлено собственное мнение автора о сущности понятия «инновация».

P.T.Sadykova

Theoretical and methodological basis of innovation

The different views of authors on the essence «innovation» were analyzed. Author defines different types of content and subjects of evaluation development of this phenomenon. At the same time, types of innovation and its typology on subjects, functions were examined, which are concerned to innovative activity. The stages of innovation process were examined. The personal point of view on the essence «innovation» was given by author.

References

- 1 Trifilova A.A. *Assessment of innovation development effectiveness of enterprise*, Moscow: Finance and statistics, 2005, p. 304.
- 2 Elaine Dandon. *The seeds of innovation. Cultivating the Synergy that Fosters New Ideas*, Moscow: Vershina, 2006, p. 304.
- 3 Pitter F. *Drucker Innovation and entre-preneurship*, Moscow, Sankt Petersburg, Kiev: Villams, 2007, p. 432.
- 4 Vertakova Yu.V., Symonenko E.S. *Management of innovation: theory and practice*, Exsmo, 2008, p. 430.
- 5 Berdaliyev K.B. Innovation management [the manual for the students of higher educational institutions] / K.B.Berdaliyev, T.S.Sarkaliyev, A.Seitkazyeva, Almaty: Economics, 2010, p. 326.
- 6 Orazali S. Innovation economics, Almaty: ESM KR Institution of economics, 2011, p. 324.
- 7 Orazali S. Economics. I p., Almaty: ESM KR Institution of economics, 2010, p. 324.
- 8 Orazali S. Economics. I p., Almaty: ESM KR Institution of economics, 2009, p. 304.
- 9 *State support of industrial-and-innovation activity of Kazakhstan Republic*. Law # 534 - IV dated the 9th of January 2012.
- 10 *Information Economy Report 2007–2008. United Nations*, New York and Geneva, 2007.
- 11 Oslo Manual. Guidelines for Collecting and Interpreting Innovation Data. OECD/EC, Paris, 2005.
- 12 Golichinko O.G. National innovative system of Russia: condition and ways of development, Moscow: Nauka, 2006.
- 13 Gaponenko A.L. Economics, which is based on knowledge and the perspectives of Russia economical increase // Thesis of speech on conferences RASS, dedicated to the 10th anniversary (information from website of general and special management department. [ER]. Access mode: <http://www.koism.rags.ru>
- 14 Schumpeter J. *The Theory of Economic Development*, Cambridge-Harvard, 1934.